

รอบปี 2548...การเปลี่ยนแปลงสำคัญในภาคการเงินการธนาคารจีน (ตอนแรก)

จีนเป็นประเทศมหาอำนาจใหม่ที่กำลังก้าวขึ้นมามีบทบาทสำคัญในเวทีโลก ในช่วงที่ผ่านมา ทางการเงินได้เร่งปฏิรูปและผ่อนคลายกฎระเบียบที่บังคับใช้ในระบบการเงินการธนาคารจีนอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบการเงินการธนาคารจีน รวมทั้งเพื่อรองรับการเปิดเสรีทางการเงินของจีน¹ ตามพันธกรณีที่ได้ผูกพันไว้กับองค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) อีกด้วย ในรอบปี 2548 ที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ดังนี้

อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์จัดตั้งบริษัทบริหารกองทุน

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2548 ธนาคารกลางจีน (The People's Bank of China : PBOC) อนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์จีนรวมธนาคารพาณิชย์ของรัฐ² สามารถจัดตั้งบริษัทบริหารกองทุน (Fund Management Company) ได้เป็นครั้งแรก โดยอาจเป็นการเข้าควบคุมกิจการกับบริษัทบริหารกองทุนที่จัดตั้งอยู่แล้ว หรืออาจจัดตั้งขึ้นใหม่โดยลำพัง หรืออาจร่วมทุนกับสถาบันการเงินท้องถิ่น หรือสถาบันการเงินต่างชาติก็ได้ ทั้งนี้ บริษัทบริหารกองทุนที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่นี้จะต้องมีคุณสมบัติเบื้องต้นที่สำคัญ คือ มีเงินทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 100 ล้านหยวน และธนาคารหรือสถาบันการเงินที่ร่วมกันจัดตั้งจะต้องมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการธุรกิจหลักทรัพย์หรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น ๆ มาก่อน ฯลฯ โดยต้องขออนุญาตและผ่านการตรวจสอบจากหน่วยงานของจีน 3 หน่วยงาน คือ ธนาคารกลางจีน, China Banking Regulatory Commission (CBRC) และ China Securities Regulatory Commission (CSRC) ซึ่งการจัดตั้งบริษัทบริหารกองทุนดังกล่าวจะช่วยให้ธนาคารพาณิชย์มีแหล่งรายได้หลากหลายขึ้น และช่วยกระจายความเสี่ยงจากที่เคยปล่อยสินเชื่อเพียงอย่างเดียว

ปัจจุบันจีนมีบริษัทบริหารกองทุนประมาณ 45 แห่ง (11 แห่งเป็นการร่วมทุน) 3 แห่งในจำนวนนี้เป็นบริษัทบริหารกองทุนที่ธนาคารพาณิชย์ในจีน (โดยร่วมทุนกับสถาบันการเงินต่างชาติ) จัดตั้งขึ้นใหม่ในปี 2548 ได้แก่ ICBC Credit Suisse Asset Management Co., Ltd. (จัดตั้งเมื่อกรกฎาคม), Bank of Communications Schroder Fund Management Co., Ltd. (สิงหาคม) และ CCB Principal Asset Management Co., Ltd. (กันยายน)

¹ หลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิกของ WTO เมื่อเดือนธันวาคม 2544 จีนมีข้อผูกพันกับ WTO ว่าจะต้องทยอยเปิดเสรีทางการเงินในหลายด้าน อาทิ นับตั้งแต่วันที่จีนเข้าเป็นสมาชิกฯ ได้อนุญาตให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในทุกเมืองทั่วประเทศ สามารถทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศได้ และภายใน 5 ปี หลังเข้าเป็นสมาชิกฯ จะอนุญาตให้สาขาธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในทุกเมืองสามารถทำธุรกรรมเกี่ยวกับเงินหยวน รวมทั้งอนุญาตให้สถาบันการเงินต่างชาติสามารถให้บริการด้านธุรกรรมในรูปสกุลเงินหยวนแก่ลูกค้าชาวจีนทุกประเภท ทั้งนี้ จีนต้องเปิดเสรีทางการเงินตามที่ผูกพันไว้ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ 11 ธันวาคม 2549 นี้

² ธนาคารพาณิชย์ของรัฐ (State-owned Commercial Banks) ของจีน หรือที่เรียกว่ากลุ่ม "Big Four" มี 4 ธนาคาร ดังนี้

- 1) Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) มีสินทรัพย์ราว 760 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ สิ้นปี 2548) และมีสาขาราว 18,000 แห่งไนเงิน
- 2) Bank of China (BOC) มีสินทรัพย์ราว 560 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ สิ้นปี 2548) และมีสาขาราว 12,000 แห่งไนเงิน
- 3) Agricultural Bank of China (ABC) มีสินทรัพย์ราว 480 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ สิ้นปี 2547) และมีสาขาราว 31,000 แห่งไนเงิน
- 4) China Construction Bank Corporation (CCBC) เดิมชื่อ China Construction Bank (CCB) มีสินทรัพย์ราว 472 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ณ สิ้นปี 2547) และมีสาขาราว 14,500 แห่งไนเงิน

เพิ่มค่าเงินและเปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยน

จีนดำเนินนโยบายอัตราแลกเปลี่ยนคงที่มาตั้งแต่ปี 2538 โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ระดับ 8.28 หยวน/ดอลลาร์สหรัฐ เป็นเวลานานถึง 10 ปี จนเมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2548 ธนาคารกลางจีน ได้ประกาศปรับเพิ่มค่าเงินหยวน/ดอลลาร์สหรัฐ 2.1% เป็น 8.11 หยวน/ดอลลาร์สหรัฐ พร้อมกันนี้ได้เปลี่ยนระบบอัตราแลกเปลี่ยนจากที่เคยผูกติดค่าเงินหยวนไว้กับดอลลาร์สหรัฐ เป็นระบบตะกร้าเงิน (ส่วนใหญ่อิงกับเงินสกุลหลัก คือ ดอลลาร์สหรัฐ ยูโร เยน และวอน) ทั้งนี้ ธนาคารกลางจีนจะคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนรายวันเฉลี่ยจากราคาปิดของหลายธนาคาร เพื่อประกาศใช้เป็นอัตรากลางในวันทำการถัดไป และกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์สามารถปรับช่วงความเคลื่อนไหว (band) ของค่าเงินหยวนเทียบกับดอลลาร์สหรัฐในแต่ละวัน ได้ไม่เกิน 0.3% จากอัตรากลางที่ธนาคารกลางจีนประกาศ และสามารถปรับช่วงความเคลื่อนไหวของค่าเงินหยวนเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ที่มีใช้ดอลลาร์สหรัฐ ได้ไม่เกิน 1.5% ต่อมาเมื่อวันที่ 23 กันยายน 2548 ธนาคารกลางจีนปรับเพิ่มช่วงความเคลื่อนไหวของค่าเงินหยวนเทียบกับเงินสกุลอื่น ๆ ที่มีใช้ดอลลาร์สหรัฐอีกครั้ง จากไม่เกิน 1.5% เป็นไม่เกิน 3% หลังการปรับเพิ่มค่าเงิน จนถึง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2548 เงินหยวนแข็งค่าขึ้นเพียงเล็กน้อยราว 2.6% มาอยู่ที่ระดับ 8.07 หยวน/ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งไม่มากพอที่จะส่งผลกระทบต่อ การเคลื่อนย้ายเงินทุนและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการค้าระหว่างประเทศของจีนในวงกว้าง (ความเห็นจาก ADB ระบุว่า การปรับเพิ่มค่าเงินหยวนในระดับ 10%-20% จึงจะเป็นระดับที่มีนัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจจีน) แต่อาจจะทำให้การส่งออกของจีนขยายตัวชะลอลงเล็กน้อย ขณะเดียวกันก็อาจจูงใจให้จีนนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น

แม้ว่าจนถึงขณะนี้ การดำเนินนโยบายค่าเงินหยวนจะยังมีทิศทางที่ไม่ชัดเจน แต่การค้าระหว่างประเทศหลายแห่งต่างประเมินกันว่าในปี 2549 เงินหยวนจะค่อย ๆ แข็งค่าขึ้นอีก เนื่องจากจีนยังคงเกินดุลการค้ากับต่างประเทศเพิ่มขึ้นมาก โดยในปี 2548 จีนเกินดุลการค้าเพิ่มขึ้นกว่า 3 เท่าตัว (จาก 32 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2547 เป็น 102 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ) รวมทั้งมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ในระดับสูงถึง 818.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ สิ้นปี 2548 ซึ่งมากเป็นอันดับ 2 ของโลก รองจากญี่ปุ่น โดย Bank of America คาดว่าเงินหยวนจะแข็งค่าขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 8.02 หยวน/ดอลลาร์สหรัฐ ภายในไตรมาสแรกของปี 2549 ขณะที่ Lehman Brothers ภาวณิชธนกิจรายใหญ่ของสหรัฐฯ คาดว่าเงินหยวนจะแข็งค่าขึ้นมาอยู่ที่ระดับ 7.50 หยวน/ดอลลาร์สหรัฐ ภายในสิ้นปี 2549 อย่างไรก็ตาม กลุ่มประเทศ G7 และ IMF ยังคงกดดันให้จีนปล่อยค่าเงินหยวนให้ยืดหยุ่นมากขึ้น เนื่องจากเห็นว่าค่าเงินหยวนยังอยู่ในระดับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น

อนุญาตให้สถาบันการเงิน 14 แห่ง ทำธุรกรรมซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า

เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2548 สำนักงานบริหารเงินตราของจีน (State Administration of Foreign Exchange : SAFE) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของธนาคารกลางจีน อนุมัติให้สถาบันการเงิน 14 แห่ง เข้าเป็นสมาชิกตลาดซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าระหว่างธนาคาร แบ่งเป็น สถาบันการเงินต่างชาติ 9 แห่ง ได้แก่ HSBC Holdings, Citigroup, Standard Charter, Credit Swiss First Boston, Deutsche Bank AG, Societe General Asia Limited, ING Group NV, Mizuho Financial Group, Bank of Montreal สาขาว่างโจว และ

สถาบันการเงินท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ ธนาคารของรัฐ 3 แห่ง คือ ICBC, BOC, CCBC สถาบันการเงินเอกชน 2 แห่ง คือ Bank of Communications และ China International Trust and Investment Corp. โดยธนาคารทั้ง 14 แห่งนี้ จะสามารถทำธุรกรรมดังกล่าวได้เฉพาะกับลูกค้าของธนาคารที่อยู่ในจีนเท่านั้น ทั้งนี้ การดำเนินมาตรการดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของการผ่อนคลายการควบคุมตลาดบริวารต่างประเทศของจีนตามที่ผูกพันไว้กับ WTO เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนที่จีนจะเปิดเสรีทางการเงินได้อย่างเต็มรูปแบบต่อไปในอนาคต

ออกหุ้น IPO มูลค่าสูงที่สุดในโลกนับตั้งแต่ปี 2544

เมื่อวันที่ 19 ตุลาคม 2548 CCBC ซึ่งเป็นธนาคารพาณิชย์ของรัฐ ได้เสนอขายหุ้นสามัญต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรก (Initial Public Offering : IPO) ในตลาดฮ่องกง ในราคาหุ้นละ 2.35 ดอลลาร์ฮ่องกง รวมมูลค่าสูงถึง 8.02 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนับเป็นการระดมทุนด้วยการออกหุ้น IPO ที่มีมูลค่าสูงที่สุดในตลาดการเงินโลกนับตั้งแต่ปี 2544 โดยมีบริษัท Morgan Stanley, Credit Suisse First Boston และ China International Capital Corp. เป็นที่ปรึกษาทางการเงิน ทั้งนี้ การเพิ่มทุนของ CCBC เพื่อสร้างฐานการเงินให้แข็งแกร่ง รวมทั้งเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการแข่งขันกับธนาคารพาณิชย์ต่างชาติในตลาดการเงินจีน ซึ่งคาดว่าจะทวีความรุนแรงขึ้นในปี 2549 สำหรับธนาคารพาณิชย์ของรัฐอีก 3 ธนาคารที่เหลือ คือ ICBC, BOC และ ABC อยู่ระหว่างการเร่งปรับโครงสร้างเพื่อเตรียมออก IPO ในตลาดฮ่องกงภายในปี 2549 นี้ เช่นกัน

โปรดติดตามตอนจบในสัปดาห์หน้า